

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для практичних занять
з дисципліни**

«ОБЛІК ЦІННИХ ПАПЕРІВ»

*(для студентів 5 курсу заочної форми навчання
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
спеціальності 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит»)*

ХАРКІВ ХНАМГ 2010

Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни «Облік цінних паперів» (для студентів 5 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», спеціальності 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: А. П. Косяк. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 20 с.

Укладач: А. П. Косяк

Рецензент: к.е.н., доц. О. В. Васильєв

Рекомендовано Вченою радою факультету післядипломної освіти та заочного навчання, протокол № 3 від 03.11.2009 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Програма курсу «Облік цінних паперів»	5
1.1. ЗМ 1. Загальна характеристика цінних паперів та їх облік	5
1.1.1. Тема 1. Фондовий ринок і цінні папери у господарській діяльності.	5
1.1.2. Тема 2. Облік векселів	5
1.1.3. Тема 3. Облік акцій	5
1.2. ЗМ 2. Державне регулювання ринку цінних паперів та їх облік	5
1.2.1. Тема 4. Облік облігацій	5
1.2.2. Тема 5. Облік ощадних сертифікатів	5
1.2.3. Тема 6. Облік казначейських зобов'язань	5
2. Методичні вказівки для практичних завдань	6
2.1. Розподіл часу для практичних занять	6
2.1.1. Тема 2. Облік векселів	6
2.1.2. Тема 3. Облік акцій	10
2.1.3. Тема 4. Облік облігацій	13
2.1.4. Тема 5. Облік ощадних сертифікатів	16
2.1.5. Тема 6. Облік казначейських зобов'язань	17
Список джерел.....	19

ВСТУП

Цінні папери – документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що випливають із цих документів, іншим особам.

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» № 3480-IV від 23.02.2006 р. регулює відносини, що виникають під час розміщення, обігу цінних паперів і провадження професійної діяльності на фондовому ринку, з метою забезпечення відкритості та ефективності функціонування фондового ринку.

Фондовий ринок поділяється на первинний та вторинний. Первинний ринок цінних паперів - сукупність правовідносин, які пов'язані з розміщенням цінних паперів. Вторинний ринок цінних паперів - сукупність правовідносин, які пов'язані з обігом цінних паперів.

Види цінних паперів: акції, облігації, векселі, короткострокові ощадні й депозитні сертифікати, казначейські зобов'язання (короткострокові, середньострокові, довгострокові), інвестиційні сертифікати і ін.

Мета та завдання вивчення дисципліни «Облік цінних паперів» є набуття теоретичних та практичних знань студентами з обліку цінних паперів у господарській діяльності підприємств України; вивчення організації та техніки обліку цінних паперів на підприємстві.

Предмет вивчення дисципліни: фондовий ринок цінних паперів, загальна характеристика цінних паперів та їх облік, прийняття обґрунтованих рішень з обліку цінних паперів.

1. ПРОГРАМА КУРСУ «ОБЛІК ЦІННИХ ПАПЕРІВ»

1.1. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ (ЗМ) 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ЇХ ОБЛІК

1.1.1. Тема 1. Фондовий ринок і цінні папери у господарській діяльності

Структура фондового ринку України. Ринок цінних паперів, його сутність. Поняття цінних паперів. Цінні папери та їх основні властивості. Ліквідні і неліквідні цінні папери. Типи операцій з цінними паперами.

1.1.2. Тема 2. Облік векселів

Суть векселя. Види векселів, що застосовуються у вексельному обігу України. Здійснення операцій з векселями у господарській діяльності. Рахунки, які призначені для обліку вексельних операцій.

1.1.3. Тема 3. Облік акцій

Визначення терміна «акція». Випуск акцій. Види акцій. Придбання, реалізація, анулювання акціонерними товариствами власних акцій. Кореспонденція рахунків з обліку операцій з акціями.

1.2. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ (ЗМ) 2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ЇХ ОБЛІК

1.2.1. Тема 4. Облік облігацій

Визначення терміна «облігація». Види облігацій. Випуск облігацій. Облік бланків облігацій. Облік операцій з облігаціями.

1.2.2. Тема 5. Облік ощадних сертифікатів

Суть ощадних сертифікатів. Придбання ощадних сертифікатів. Кореспонденція рахунків з обліку операцій з ощадними сертифікатами.

1.2.3. Тема 6. Облік казначейських зобов'язань

Визначення терміна «казначейські зобов'язання». Види казначейських зобов'язань. Облік операцій з казначейськими зобов'язаннями.

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

2.1. Розподіл часу для практичних занять

Розподіл часу практичних занять (заочна форма навчання, обсяг у годинах)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	7.050106 (7.03050901) «ОіА»
ЗМ 1. Загальна характеристика цінних паперів та їх облік	2
Тема 2. Облік векселів	1
Тема 3. Облік акцій	1
ЗМ 2. Державне регулювання ринку цінних паперів та їх облік	2
Тема 4. Облік облігацій	1
Тема 5. Облік ощадних сертифікатів	0,5
Тема 6. Облік казначейських зобов'язань	0,5
РАЗОМ	4

У цих методичних вказівках до проведення практичних занять для студентів заочної форми навчання спеціальності «Облік і аудит» викладені основні питання, які необхідні для успішного засвоєння програми дисципліни і розв'язання типових задач. Тому для рішення практичних задач необхідно чітко знати бухгалтерські рахунки, на яких ведуть облік цінних паперів та вміти вірно визначити кореспонденцію рахунків господарських операцій, які ведуть на підприємстві з обліку цінних паперів.

2.1.1. Тема 2. Облік векселів

Вексель – це цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю).

За способом оформлення і особливостями обігу розрізняють Простий вексель (соло-вексель) та Переказний вексель (тратта). Векселі можуть видавати лише для оплати за поставлену продукцію, виконані роботи та надані послуги. Банк, який авансує клієнтові кошти при обліку векселів, утримує з нього плату – обліковий відсоток (дисконт).

Векселі застосовують у випадках, коли необхідно провести відстрочення платежу або коли є потреба оперативно провести фінансову операцію.

Для обліку вексельних операцій призначені наступні рахунки:

- 162 «Довгострокові векселі одержані»;
- 341 «Коротнотрокові векселі, що одержані в національній валюті»;
- 342 «Коротнотрокові векселі, що одержані в іноземній валюті»;
- 352 «Інші поточні фінансові інвестиції»;
- 373 «Розрахунки за нарахованими доходами»;
- 511 «Довгострокові векселі, що видані в національній валюті»;
- 512 «Довгострокові векселі, що видані в іноземній валюті»;
- 611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті»;
- 612 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті»;
- 621 «Короткострокові векселі, що видані в національній валюті»;
- 622 «Короткострокові векселі, що видані в іноземній валюті»;
- 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками».

Задача №1. Передача векселя за ціною нижче номінальної.

Підприємством відвантажений товар вартістю 100000 грн., (без ПДВ вартість товару складає 83333 грн., сума ПДВ 20% складає 16667 грн.). В розрахунок за товар був одержаний простий (соло-вексель) безвідсотковий вексель на суму 100000 грн. До надходження строку погашення вексель був переданий іншому підприємству за 80000 грн., в розрахунок погашення за товар, який був отриманий раніше, вартість товару складає 80000 грн. (без ПДВ вартість товару складає 66667 грн., сума ПДВ 20% складає 13333 грн.).

Завдання: Відобразити господарські операції, які відбулися на підприємстві у бухгалтерському та податковому обліку.

Для розв'язання даного завдання необхідно розглянути послідовність відображення господарських операцій на підприємстві в бухгалтерському та

податковому обліку, по-перше, відобразити відвантаження товару покупцю; по-друге, отримання векселя; по-третє, придбання товару; по-четверте, передача векселя іншому підприємству в рахунок погашення заборгованості.

Розв'язання задачі: Складаємо журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарських операцій	Бухгалтерський облік			Податковий облік	
		Дебет	Кредит	Сума, грн.	ВД	ВР
1	Відображено відвантаження товару покупцю (з ПДВ)	361	702	100000	83333	-
2	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ	16667	-	-
3	Списується на фінансовий результат дохід від реалізації товару	702	791	83333	-	-
4	Одержаний вексель для забезпечення заборгованості за відвантажений товар	341	361	100000	-	100000*
5	Отриманий товар від підприємства-постачальника	281	631	66667	-	-
6	Нарахований податковий кредит з ПДВ на вартість отриманого товару	641/ПДВ	631	13333	-	-
7	Переданий вексель для погашення заборгованості за товар	631	341	80000	80000*	-
8	Відображена різниця між номінальною вартістю векселя та вартістю, за якою вексель був переданий для забезпечення погашення заборгованості за товар	977	341	20000	-	-
9	Списують на фінансовий результат різницю між номінальною вартістю векселя та вартістю, за якою вексель був переданий для забезпечення погашення заборгованості за товар	793	977	20000	-	-

*ведеться окремий облік згідно з п.7.6. Закону України «Про оподаткування прибутку підприємства»

Задача №2. Облік розрахунків векселем.

Між підприємством «А» та підприємством «Б» був укладений договір купівлі-продажу, на основі якого підприємство «А» постачало підприємству «Б» продукцію (товар) на загальну суму 54000 грн., у тому числі ПДВ 20% складає 9000 грн. За даними бухгалтерського обліку підприємства «А» балансова вартість реалізованого товару складала 40000 грн. Підприємство «Б» виписало простий вексель підприємству «А» на загальну суму, яка була обумовлена в договорі. Строк погашення векселя склав 30 днів від дати виписки векселя. Після закінчення

згаданого строку вексель погашають перерахунком грошових коштів підприємством «Б» на поточний рахунок підприємства «А». Завдання: Відобразити господарські операції, які відбулися в бухгалтерському та податковому обліку підприємства «А» та підприємства «Б».

Для розв'язання даної задачі необхідно розглянути відображення господарських операцій підприємства «А» в бухгалтерському та податковому обліку у наступній послідовності:

- 1) відвантаження продукції (товару); 2) відображення податкового зобов'язання з ПДВ; 3) одержання векселя для забезпечення погашення заборгованості за товар; 4) відображення фінансових результатів; 5) оплата погашення раніше отриманого векселя.

2)

Розв'язання задачі: 1. Складаємо журнал господарських операцій, які відбулися на підприємстві «А».

№ з/п	Первинний документ	Зміст господарських операцій	Бухгалтерський облік			Податковий облік	
			Дебет	Кредит	Сума, грн.	ВД	ВР
1	Накладна на відпуск товару	а) відвантажений товар підприємству «Б»;	361	702	54000	45000	-
		б) списана балансова вартість відвантаженого товару	902	281	40000	-	-
2	Податкова накладна	Податкове зобов'язання з ПДВ за вартість відвантаженого товару	702	641/ПДВ	9000	-	-
3	Акт приймання-передачі	Одержаний вексель від підприємства «Б» для забезпечення погашення заборгованості за товар	341	361	54000	-	-
4	Бухгалтерська довідка	Відображений фінансовий результат від реалізації товару:					
		а) собівартість реалізованого товару;	791	902	40000	-	-
		б) дохід від реалізації товару	702	791	45000	-	-
5	Виписка банку	Поступила оплата від підприємства «Б» за погашення раніше одержаного векселя	311	341	54000	-	-

2. Складаємо журнал господарських операцій, які відбулися на підприємстві «Б»: 1) одержання товару; 2) нараховано податковий кредит з ПДВ (наявність податкової накладної); 3) видача векселя для забезпечення погашення заборгованості за одержаний товар; 4) погашення раніше виданого векселя.

Журнал господарських операцій підприємства «Б»

№ з/п	Первинний документ	Зміст господарських операцій	Бухгалтерський облік			Податковий облік	
			Дебет	Кредит	Сума, грн.	ВД	ВР
1	Прибуткова накладна	Отримання товару від поставщика підприємства «А»	281	631	45000	45000	-
2	Податкова накладна	Нарахований податковий кредит з ПДВ на вартість отриманого товару	641/пдв	631	9000	-	-
3	Акт приймання-передачі	Відображена видача векселя підприємству «А» для забезпечення погашення заборгованості за отриманий товар	631	621	54000	-	-
4	Платіжне доручення	Відображене погашення раніше виданого векселя	621	311	54000	-	-

Векселі, що одержані обліковують на активному рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані»; векселі видані обліковують на пасивному рахунку 62 «Короткострокові векселі видані».

2.1.2. Тема 3. Облік акцій

Акція – іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та права на отримання частини майна акціонерного товариства в разі його ліквідації, права на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, які передбачені Цивільним кодексом України та законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення функціонування акціонерних товариств. Акція має номінальну вартість, що установлена в національній

валюті. Мінімальна номінальна вартість акції не може бути меншою, за одну копійку. Акції можуть бути іменними і на пред'явника, привілейованими і простими.

Задача №3. Акція, номінальна вартість якої становить 250 грн., придбана за ціною 200 грн., строк погашення – три місяці. Завдання: Відобразити дані господарські операції в бухгалтерському обліку.

Розв'язання задачі:

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	За грошові кошти підприємства придбана акція на поточний рахунок	351	311	200
2	Списана різниця між покупною і номінальною вартістю акції рівномірно протягом трьох місяців	351	741	50
3	Після закінчення трьох місяців акцію було продано за номінальною вартістю	311	351	250

Задача №4.

Підприємство «А» продало 600 акцій підприємству «Б» за ціною 40 грн. за одну акцію, що раніше були куплені у підприємства «Б», номінальна вартість яких становить 30 грн. за акцію. Завдання: Відобразити фінансовий результат реалізації акції в бухгалтерському обліку.

Розв'язання задачі:

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	Підприємство «А» отримало грошові кошти від реалізації акцій (600 * 40 грн.=24000 грн.)	311	741	24000
2	Відображена собівартість реалізованих акцій (600 * 30 грн.=18000 грн.)	971	351	18000
3	Наприкінці звітної періоду рахунки 74 та 97 закривають на субрахунок 793 «Результат іншої звичайної діяльності»	741 793	793 971	24000 18000
4	Закрито сальдо за рахунком 79 «Фінансовий результат»	793	441	6000

Фінансовий результат становить 6000 грн. (24000 грн. – 18000 грн.).

Задача №5.

Підприємство придбало 500 акцій за ціною 15 грн. за одну акцію. Витрати, які пов'язані з оформленням операції, становлять 500 грн. (без ПДВ). Завдання: Визначити первісну вартість фінансової інвестиції та відобразити в бухгалтерському обліку придбання фінансової інвестиції.

Розв'язання задачі:

Первісна вартість фінансової інвестиції дорівнює 8000 грн., у тому числі:

- вартість придбання акцій становить: $15 \text{ грн.} \cdot 500 = 7500 \text{ грн.}$,
- витрати, що пов'язані з придбанням акцій складають 500 грн.

У бухгалтерському обліку дані господарські операції відображають таким чином:

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	Перераховані грошові кошти продавцям акцій	371	311	7500
2	Отримані акції (виписка реєстру)	143	371	7500
3	Оплачені послуги, що пов'язані з придбанням акцій	143	685	500
4	Перераховані грошові кошти за послуги, що пов'язані з придбанням акцій	685	311	500

Задача №6.

Підприємство «А» придбало акції підприємства «Б» в обмін на товар. Фактична вартість переданих акцій 5000 грн., балансова вартість товару 3000 грн. Завдання: Відобразити в бухгалтерському обліку придбання інвестиції в обмін на товари.

Розв'язання задачі:

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	2	3	4	5
1	Списання товару за балансовою вартістю	902	281	3000
2	Оприбуткування акцій за фактичною вартістю переданих товарів	14	702	5000

Продовження журналу господарських операцій

1	2	3	4	5
3	Списано дохід на фінансовий результат	702	791	5000
4	Списано собівартість реалізованих товарів на фінансовий результат	791	902	3000
5	Прибуток від операції списують на рахунок «Прибуток нерозподілений»	441	791	2000

Задача №7.

Підприємство реалізує належні йому 15 акцій за ціною 50 грн., тоді коли їх номінальна вартість коштує 30 грн. за акцію. На рахунках бухгалтерського обліку дані операції відображають так:

Розв'язання задачі

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Г	К ^Г	
1	Отриманий дохід від реалізації акцій (50 грн. * 15=750 грн.)	311	741	750
2	Списана балансова (номінальна) вартість реалізованих акцій (30 грн. * 15=450 грн.)	971	352	450
3	Списаний дохід від реалізації акції на фінансовий результат	741	792	750
4	Списана субвартість реалізованих інвестицій	792	971	450
5	Відображений фінансовий результат від реалізації акцій (750 грн. – 450 грн.=300 грн.)	792	441	300

2.1.3. Тема 4. Облік облігацій

Облігація – цінний папір, що посвідчує внесення його власником грошей; визначає відносини позики між власником облігації та емітентом; підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений умовами розміщення облігацій строк та виплатити дохід за облігацією, якщо інше не передбачене умовами розміщення.

Облігація має номінальну вартість, яка визначена в національній валюті, а якщо це передбачене умовами розміщення облігацій – в іноземній валюті.

Мінімальна номінальна вартість облігації не може бути меншою за одну копійку.

За строком облігації бувають наступних видів: короткострокові 1 – 3 роки, середньострокові 3 – 7 років, довгострокові 7 – 20 років.

Для обліку облігацій Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачений рахунок 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями», який має три субрахунки:

- 521 «Зобов'язання за облігаціями»;
- 522 «Премія за випущеними облігаціями»;
- 523 «Дисконт за випущеними облігаціями».

Задача №8.

Підприємство «Усмішка» придбало облігації 31 березня 2008 року номінальною вартістю 95000 грн. Ціна придбання 120000 грн. Комісійна винагорода брокеру складає 2000 грн. Облігації були продані з метою їх утримання до погашення (термін погашення – січень 2010 року).

Підприємство за облігації розрахувалося:

- грошовими коштами 70000 грн.;
- акціями іншого підприємства, акції якого утримувались за методом участі в капіталі. Фактична вартість акцій 50000 грн., балансова – 45000 грн.

Завдання: Відобразити придбання облігацій у бухгалтерському обліку.

Розв'язання задачі

Вартість придбання облігації складає:

$$70000 \text{ грн.} + 50000 \text{ грн.} + 2000 \text{ грн.} = 122000 \text{ грн.}$$

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	Отримано облігації підприємством	143	685	122000
2	Перераховано комісійну винагороду	685	311	2000
3	Перераховано грошові кошти	685	311	70000
4	Передано акцій підприємством	685	741	50000
5	Відображено собівартість акцій	971	141	45000

Задача №9.

Підприємство викупило 300 власних акцій за ціною 150 грн. за одну акцію. Викуплені акції обміняли на 300 облігацій за номінальною вартістю 170 грн. Завдання: відобразити в бухгалтерському обліку операції з обміну акцій власної емісії на облігації.

Розв'язання задачі

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	Підприємство викупило акції (150 грн. * 300)	451	311	45000
2	Відображено емісійний дохід	451	421	6000
3	Передано акції за договором	46	451	51000
4	Отримані облігації (170 грн. * 300)	14	46	51000

Задача №10.

Підприємством «А» було випущено 500 облігацій без премії терміном більше одного року, вартість однієї облігації складає 300 грн. Підприємство «Б» придбало облігації підприємства «А». Відсотки за облігаціями складають 12 % річних.

Завдання: Визначити суму річних відсотків за облігаціями та відобразити в бухгалтерському обліку підприємства господарські операції з придбання облігацій.

Розв'язання задачі

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	Випущено облігацій без премії на термін більше одного року (300 грн. * 500)	311	521	150000
2	Придбані облігації, термін погашення яких більше одного року	142, 143	311	150000
3	Нараховані відсотки за облігаціями, 12%	952	684	18000
4	Сплачені відсотки за облігаціями	684	311	18000
5	Відображено дохід за нарахованими відсотками з облігацій	373	732	18000

2.1.4. Тема 5. Облік ощадних сертифікатів

Ощадний (депозитний) сертифікат – цінний папір, який підтверджує суму вкладу, що внесений до банку, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та відсотків, що встановлені сертифікатом у банку, який його видав. Ощадні (депозитні) сертифікати розміщують на певний строк (під відсотки, що передбачені умовами їх розміщення).

На рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції» ведуть облік і рух поточних фінансових інвестицій і еквівалентів грошових коштів, у тому числі депозитних сертифікатів. Рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції» активний, має два субрахунки:

- 351 «Еквіваленти грошових коштів»;
- 352 «Інші поточні фінансові інвестиції».

По дебету рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції» відображають придбання (надходження) еквівалентів грошових коштів і поточних фінансових інвестицій, а по кредиту відображають зменшення їх вартості і вибуття.

Облік ощадних сертифікатів, які придбані підприємством у банку, ведуть на рахунку 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» і рахунку 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті».

Задача №11. Оплачено придбаний депозитний сертифікат строком на три місяці під 30 відсотків річних; вартість депозитного сертифікату складає 50000 грн. Завдання: Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

Розв'язання задачі

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	Відображено придбання депозитного сертифікату	351	311	50000
2	Нараховані відсотки (0,3*50000грн.*3міс./12міс.)	373	732	3750
3	Погашена вартість сертифікату	311	351	50000
4	Одержані нараховані відсотки на сертифікат	311	373	3750

Задача 12.

Відкрите акціонерне товариство придбало ощадний сертифікат на суму 100000 грн. строком на шість місяців під 20% річних. При форс-мажорних обставинах ощадний сертифікат був погашений через місяць.

Завдання: Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

Розв'язання задачі

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Д ^Т	К ^Т	
1	Відображено оплату придбаного ощадного сертифікату	351	301, 311	100 000
2	Нараховані відсотки на ощадний сертифікат ($0,2 \cdot 100000 \cdot 6 \text{міс.} / 12 \text{міс.} = 10000 \text{ грн.}$)	373	732	10 000
3	Одержані нараховані відсотки на ощадний сертифікат, які були знижені у зв'язку з погашенням сертифікату через місяць ($0,2 \cdot 100000 \cdot 1 \text{міс.} / 12 \text{міс.} = 1666,67 \text{ грн.}$)	311	373	1666,67
4	Погашена вартість ощадного сертифікату	311	351	100 000
5	Списана сума нарахованих, але недоамортизованих відсотків на ощадний сертифікат ($10000 - 1666,67 = 8333,33 \text{ грн.}$)	944	373	8333,33
6	Списані нараховані відсотки на фінансовий результат	732	792	10 000
7	Списана на фінансовий результат сума нарахованих, але недоодержаних відсотків за ощадним сертифікатом	792	944	8333,33
8	Відображено фінансовий результат від операцій з ощадним сертифікатом	792	441	1666,67

2.1.5. Тема 6. Облік казначейських зобов'язань

(Клас 3, рах. 34 «Короткострокові одержані векселі», рахунок активний)

Казначейське зобов'язання – державний цінний папір, який розміщують виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає власнику право на отримання грошового доходу та погашає відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України.

Погашення та сплата доходу за казначейськими зобов'язаннями України гарантується доходами Державного бюджету України.

Випускають наступні види казначейський зобов'язань:

- короткострокові (до одного року);
- середньострокові (від одного до п'яти років);
- довгострокові (від п'яти до двадцяти п'яти років).

Облік операцій з казначейськими векселями.

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Одержані від міністерств, відомств та інших головних розпорядників державних коштів казначейські векселі, перший векселедержатель відображає суму за векселем	34	46
2	Передавання казначейських векселів для погашення кредиторської заборгованості	63	34
3	Відображено на підставі заяви підприємства-векселедержателя і письмового повідомлення про зарахування казначейських векселів для сплати податків до Державного бюджету України або виписки банку про надходження коштів на рахунок в банку підприємства на вексельну суму	641 311	34 34
4	Перший векселедержатель у тому ж звітному періоді, в якому казначейський вексель прийнятий до погашення заборгованості за платежами до Державного бюджету України відображає	48	42
5	Одержання за згодою казначейського векселя від векселедержателя в погашення дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи та ін.	34	36
6	Надходження коштів за казначейським векселем, які зараховані до сплати податків до Державного бюджету України або передача векселя до рахунку погашення кредиторської заборгованості за згодою відповідних кредиторів	311 63	34 71
7	Придбання за договором купівлі-продажу казначейських векселів	34	36

Аналітичний облік казначейських векселів ведуть за термінами погашення векселів і способами їх одержання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» № 1202-XII від 18.06.1991 р.
2. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» №448/96 – ВР від 30.10.1996 р. зі зм. і доп.
3. Закон України «Про обіг векселів в Україні» № 2374-III від 05.04.2001 р.
4. Закон України «Про переказні та прості векселі», запроваджений Женевською конвенцією від 06.07.1995 р.
5. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємства» № 283/97 – ВР від 22.05.1997 р., зі зм. і доп., внесеними ЗУ № 349-IV від 24.12.2002 р.
6. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» № 3480-IV від 23.02.2006 р.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання векселів Державного казначейства» № 689 від 27.06.1996 р.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затв. наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559.
11. Димківський А. Вексельна справа. Навч. пос. – К. Либідь 2003. – 336 с.
12. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок. Навч. пос. Друге видання виправлене. К.: «Каравела», 2003. – 340 с.
13. Стеців Л.П., Копилюк О.І. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 235 с. (С. 188 – 199).
14. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Ткаченко Н.М. / Підручник. - К.: Алетра, 2006. - 1080 с. Розділ 8. Облік цінних паперів та зобов'язань, С.705-760.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни **«ОБЛІК ЦІННИХ ПАПЕРІВ»**

для студентів 5 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», спеціальності 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит»

Укладач: Косяк Антоніна Петрівна

Відповідальний за випуск *Т. А. Пушкарь*
Редактор *Д. Ф. Курильченко*
Комп'ютерний набір *А. П. Косяк*
Комп'ютерне верстання *А. П. Косяк*

План 2010, поз. 478М

Підп. до друку 08.06.2010 р.	Друк на ризографі
Формат 60 x 84 1/16	Тираж 50 пр.
Ум. друк. арк. 0,9	Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №371 від 19.12.2001